

IN MEMORIAM
Dr NIKOLA BABIĆ
(1926—1978)

Naprečac i prerano — kako se to obično dešava izuzetno dinamičnim ljudima — iz naše sredine otišao je divan drug, neumorni javni radnik i istaknuti naučnik dr Nikola Babić. Poginuo je 18. novembra 1978. u saobraćajnoj nesreći na pragu svoje 53-će godine života, u naponu snage, ne dospjevši da ostvari mnoge predviđene naučne projekte i lične planove.

Bio je satkan od najljepših i najplemenitijih vrlina kojima je uvijek i svugdje zračio. Neposredan, vedar, dobronamjieran, principijelan, darovit, poduzimljiv i vrijedan — predstavljao je stamenu i stvaralačku ličnost koja je, otjelovljujući skladnu spregu neprekidne i svestrane angažovanosti na naučno-stručnom i društveno-političkom polju, ostavljala iza sebe duboke tragove. Lako je uspostavljao kontakte s ljudima i stvarao prijatnu radnu atmosferu. Na saradnike je prenosio vlastiti optimizam, elan i iskustva.

Djetinjstvo i ranu mladost proveo je u svom rodnom Trubaru i u drugim predjelima Bosanske krajine, gdje je u 15-oj godini definitivno kročio na put revolucije, s njom se identifikovao i ostao bezrezervno vjerran njenim ciljevima do kraja života. U SKOJ je primljen 1942. godine, a član Komunističke partije Jugoslavije postaje polovinom sljedeće ratne godine.

Opredjeljenje Nikole Babića za učiteljski poziv potkraj rata nije bilo slučajno. Visoko je cijenio znanje, želio je da ga stiče i prenosi na druge. Takav je ostao. Obrazovanje i nauka čine okosnicu njegove cjelokupne bogate i plodne djelatnosti. Posvetio se izučavanju i osvjetljavanju naše burne prošlosti, a napose njene novije faze jer je smatrao da poznavanje i naučno interpretiranje istorije ima nezamjenjivu konstruktivnu funkciju u razvoju i unapređivanju savremenog društvenog života. Ta stanovišta i osvjedočenja bila su zacjelo presudna da je marljivo studirao istoriju na Višoj pedagoškoj školi i na Filozofskom fakultetu, da je sedam godina predano radio u Istorijskom odjeljenju, odnosno Komisiji za istoriju Centralnog komiteta Saveza komunista Bosne i Hercegovine, da je potom s entuzijazmom i znalački od 1962. do 1972. godine obavljao dužnost upravnika jednog odjeljenja i zatim naredne četiri godine direktora Instituta za proučavanje istorije radničkog pokreta koji je pod njegovim rukovodstvom prerastao u Institut za istoriju, a posljednje dvije i po godine kao predsjednik Komisije za istoriju Predsjedništva Centralnog komiteta Saveza komunista Bosne i Hercegovine bio inicijator i nosilac njene višestruke aktivnosti.

Uporedo sa tim obimnim i odgovornim poslovima koje je uspješno i savjesno obavljao, Nikola Babić je — da pomenemo još samo neke ilustrativne podatke o njegovoj razgranatoj djelatnosti — imao vidnog udjela u pokretanju i afirmaciji brojnih naučnih i stručnih publikacija, pripremanju i rezultatima preko dvadeset naučnih skupova, koncipiranju i realizaciji više muzeoloških postavki, razvoju Društva istoričara, kao i sistematskom njegovanju tradicija narodnooslobodilačke borbe i revolucije.

Više od deset godina ulagao je svoje znanje i kreativnost u razvoj našeg časopisa »Prilozi« kao član redakcionog odbora, glavni urednik (1972—1975) i autor.

Babićevi prvi historiografski prilozi »Kratok pregled razvoja djelatnosti Komunističke partije Jugoslavije u Bosni i Hercegovini 1919—1945«. i »Drvarski kraj 1941. godine« bili su odmah zapaženi u naučnoj javnosti i nagovještavali su pojavu jednog solidnog i perspektivnog historičara koji se orijentisao na izučavanje tada još neobrađene, a veoma značajne i aktuelne problematike naše novije istorije. Ima izvjesne karakteristične simbolike u činjenicama da je prvi pomenuti rad štampan u Godišnjaku Društva historičara Bosne i Hercegovine čiji će predsjednik Nikola Babić postati dvije decenije kasnije, a da je članak o svom Drvaru u prelomnoj 1941. godini objavio u časopisu »Pregled« kome je od 1975. godine bio inventivan glavni i odgovorni urednik.

Nikola Babić, koji zauzima istaknuto mjesto među začetnicima i utemeljačima naučne obrade istorije radničkog pokreta, jugoslovenske Komunističke partije i revolucije, ukupno je napisao i publikovao oko 80 raznovrsnih radova — monografija, članaka, saopštenja na naučnim i drugim skupovima u zemlji i inostranstvu, priloga i osvrtu — čiji zbir čini vrijedan historiografski opus. Opšti nivo i domet, tematski raspon i imponozantan opseg tih tekstova je pokazatelj razvojnog puta pisca, širine njegovog naučnog interesovanja i velike radne energije. Istovremeno on se s uspjehom bavio i redaktorskim, recenzentskim, predavačkim i ostalim naučnim i stručnim poslovima.

Osnovni predmet Babićevog proučavanja bio je cjelokupni radnički, poglavito revolucionarni pokret u bosanskohercegovačkim, pa i jugoslovenskim i međunarodnim razmjerama od prve decenije XX stoljeća do 1945. godine i poslijeratnih zbivanja. Njegovo istraživanje i snalaženje u toj relativno prostranoj oblasti novije istorije koju ispunjava mnoštvo složenih procesa, pojava i događaja, odavalo je smjelog i zrelog stručnjaka. Za Nikolu Babića je takođe karakteristično da je pripadao malobrojnoj grupi naših historičara koja njeguje različite oblike saopštavanja svojih rezultata. Ali bilo da je pisao strogo naučnu studiju ili popularno-publistički članak, on se uvijek oslanjao na kritički provjerenu građu i pritom ispoljavao odlike dobrog poznavaoca materije, metodičnog, temeljitog i objektivnog analitičara.

Za posljednjih petnaest godina Nikola Babić je objavio četiri knjige i petu pripremio za štampu. Jedna od njih — njegova doktorska disertacija »Rat, revolucija i jugoslovensko pitanje u politici Socijaldemokratske stranke Bosne i Hercegovine«, koja svojom tematikom svjedoči o širini autorovih naučnih dijapazona i zahvata, donijela je Nikoli Babiću zasluženno visoko priznanje — Dvadesetsedmojulsku nagradu.

Istoriografski radovi Nikole Babića su obimna i vrlo korisna literatura koja predstavlja krupan i kvalitetan doprinos historijskoj nauci, a rezultati i efekti njegove ukupne javne djelatnosti su nesumnjivo vrijedan i trajan prilog našoj kulturi.

Prerano smrću Nikole Babića naš časopis i Institut, historijska nauka, glavni grad Bosne i Hercegovine i naša šira zajednica gubi mnogo. Tu prazninu bolno osjećamo u sebi i oko sebe.

Neka je slava i hvala našem dragom nezaboravnom drugu, kolegi, prijatelju i saborcu Nikoli!

Dr Nedim Šarac